

Gelijk en toch verschillend

Nascholing over genderspecifieke geneeskunde

Woensdag 16 januari 2019
13.00 tot 16.30 uur

Locatie ZN, Sparrenheuvel 16, 3708 JE Zeist

Programma

13.00 – 13.10 u	Ontvangst
13.10 – 14.00 u	<i>Waarom genderverschillen belangrijk zijn</i> Em. Prof. dr. Toine Lagro-Janssen, Gender & Women's Health, Radboud Universitair Medisch Centrum, Nijmegen
14.00 – 14.50 u	<i>Gender en reumatologie</i> Prof. dr. Irene van der Horst-Bruinsma, reumatoloog, Rheumatology and Immunology Center, VUmc, Amsterdam
14.50 – 15.10 u	Pauze
15.10 – 16.00 u	<i>Hartenvrouw – het Vrouwenhart</i> Prof. dr. Angela Maas, hoogleraar Cardiologie voor vrouwen, Radboud Universitair Medisch Centrum, Nijmegen
16.00 – 16.30 u	<i>Discussie: En (n)u?</i> o.l.v. Heleen de Vaan, arts Beleid en Advies ^{KNMG}

Achtergrond

'Je gaat het pas zien als je het doorhebt', is een bekende uitspraak die ook in de gezondheidszorg haar waarde bewijst. Vaak wordt gedacht dat het verschil tussen mannen en vrouwen in de gezondheidszorg niet zoveel uitmaakt. Er zijn natuurlijk specifieke mannen- en vrouwenziekten, maar buiten deze staat lang niet iedere arts er bij stil dat 'gender' een factor van belang is, zowel bij het ervaren van gezondheid en ziekte, als bij risicofactoren voor ziekten en bij behandelingen. Doel van deze nascholing is om hierover kennis en inzicht op te doen: pas als je weet dat iets bestaat, ga je het vinden.

Toine Lagro-Janssen, huisarts en emeritus hoogleraar Vrouwenstudies Medische Wetenschappen, zal in de inleiding ingaan op het belang van (h)erkenning van sekse- en genderverschillen bij ziekte en gezondheid en in de geneeskunde. Sekse- en gender spelen immers bij diverse aspecten van ziekte en gezondheid een rol. Te denken valt aan verschillen in epidemiologie, in pathofysiologie en in risicofactoren bij het ontstaan van klachten, maar ook in de arts-patiënt communicatie, in presentatie van en omgaan met klachten. Ook de effecten van behandeling zijn verschillend. Helaas hebben we door gender blindheid in het medisch-wetenschappelijk- en het geneesmiddelenonderzoek nog te weinig inzicht in sekseverschillen in de farmacotherapie, maar relevante kennis over sekseverschillen bijvoorbeeld bij het gebruik van tranquillizers en pijnstillers is

voorhanden. En in hoeverre hebben al deze verschillen invloed op het voorkómen van ziekten, op het (medisch) handelen en de gevolgen hiervan? In een vogelvlucht zal Toine Lagro u in deze presentatie aan de hand van wetenschappelijke feiten en ervaringen uit de praktijk bewust maken van de medische relevantie van aandacht voor sekse- en genderverschillen.

Velen van ons leerden tijdens onze geneeskundestudie dat de ziekte van Bechterew vooral mannen treft. Inmiddels is bekend dat deze ziekte wel degelijk ook bij vrouwen voorkomt. Waarom wordt de diagnose bij vrouwen dan nog steeds gemist? En hoe zit het met de behandeling van deze en andere reumatische aandoeningen? In deze presentatie zal Irene van der Horst-Bruinsma, hoogleraar reumatologie en verbonden aan het Amsterdam Rheumatology & immunology Center/VUmc, ingaan op man-vrouwverschillen bij klachten en ziekten van het bewegingsapparaat, verschillen in behandel mogelijkheden tussen vrouwen en mannen en ontwikkelingen op dit gebied in wetenschappelijk onderzoek.

Per dag overlijden in Nederland meer vrouwen aan hart- en vaatziekten dan mannen, zo'n 57 tegenover 50 sterfgevallen.¹ Een reden is dat deze ziekten zich bij vrouwen minder duidelijk aandienen dan bij mannen. Een andere reden is het feit dat veel geneesmiddelenstudies voornamelijk bij mannen werden gedaan. En nog altijd richt wetenschappelijk onderzoek zich vooral op mannen, waardoor ook gedegen kennis ontbreekt over symptomen en oorzaken van hart- en vaatziekten bij vrouwen. Angela Maas, hoogleraar Cardiologie voor vrouwen, richtte hiertoe in 2014 Hart voor Vrouwen op, een stichting die zich inzet voor multidisciplinair onderzoek. Door het bij elkaar brengen van verschillende medische vakgebieden worden onderlinge verbanden zichtbaar: naast het hart blijken ook andere organen en externe invloeden een rol te spelen bij hart- en vaatziekten. In deze presentatie zal Angela Maas ingaan op de verschillende aspecten van ziekten van het vrouwenhart in de praktijk en wetenschap.

In de discussie, tot slot, bespreken we de invloeden van 'gender' in de eigen, uiteenlopende, werkgebieden. In hoeverre spelen man-vrouw verschillen een rol in de gezondheidszorg (cure, care, publieke gezondheidszorg), in advisering, indicatiestelling en/of beleid? Welke voorbeelden kent u uit uw eigen werkterrein, waar gaat het goed, en waar speelde gender een rol van belang, terwijl u zich daarvan op dat moment nog niet bewust was? Welke inzichten van vanmiddag neemt u mee?

Leerdoelen

De adviserend geneeskundige heeft kennis van en inzicht in:

- genderspecifieke factoren die van invloed zijn op (ontstaan van) ziekten
- genderspecifieke factoren die een rol spelen bij diagnostiek en behandeling

De adviserend geneeskundige is zich bewust van:

- het belang van het (h)erkennen van man/vrouw verschillen in communicatie
- de invloed van genderverschillen in het eigen werkgebied

De adviserend geneeskundige ontwikkelt:

- gendersensitiviteit en past dit toe in het eigen werkterrein.

Accreditatie

Voor deze nascholing is accreditatie aangevraagd bij de Stichting AbSg voor het specialisme maatschappij en gezondheid, profielen beleid & advies en indicatie & advies.

Competenties

Medisch handelen	40%
Communicatie	20%
Kennis en wetenschap	40%

---

¹ www.hartvoorvrouwen.nl

De bijeenkomst is bedoeld voor:

- Leden van de Vereniging Artsen Volksgezondheid
- Overige bij de KAMG aangesloten verenigingen, indien er nog plaats is.

Voor VAV-leden is deelname bij het lidmaatschap inbegrepen. Niet-leden betalen € 50,00 euro per bijeenkomst. U kunt zich aanmelden door een e-mail te sturen naar Karen van Stijn, secretariaat@vavolksgezondheid.nl. Vermeld daarin duidelijk uw naam, BIG-nummer en adresgegevens.

Over de sprekers

Toine Lagro-Janssen werkte sinds 1977 als huisarts en werd in 1996 benoemd tot hoogleraar Vrouwenstudies Medische Wetenschappen bij het Radboud UMC met als leeropdracht 'Sekseverschillen in Ziekte en Gezondheid'. In 2005 richtte zij het Kenniscentrum Sekse en Diversiteit in het Medisch Onderwijs op en in 2012 het Nijmeegs Centrum voor Seksueel en Familiaal Huiselijk Geweld. Daarnaast initieerde zij onder meer de NHG-kaderopleiding urogynaecologie en was zij voorzitter van de NHG werkgroep Vrouwen en Huisartsgeneeskunde.

Irene van der Horst-Bruinsma is reumatoloog en verbonden aan het Amsterdam Rheumatology and immunology Center (ARC). In april 2018 werd zij benoemd tot hoogleraar met als leeropdracht 'Genderaspecten van de musculoskeletale ziekten'.

Angela Maas is cardioloog en sinds 2012 hoogleraar Cardiologie voor Vrouwen bij het Radboudumc Nijmegen. In 2009 was zij medeoprichter van de werkgroep Gender van de NVVC en in 2014 richtte zij 'Hart voor Vrouwen' op, een stichting die zich inzet voor multidisciplinair onderzoek gericht op hart- en vaatziekten bij vrouwen.

Heleen de Vaan is arts beleid en advies (KNMG profielregistratie) en sinds 2000 werkzaam als adviserend geneeskundige bij Zorginstituut Nederland. Daarnaast is zij lid van de bij- en nascholingscommissie van de Vereniging Artsen Volksgezondheid.